

Factsheet 8b: Natuurbeheer, type grazers dat ingezet wordt (toepasbaar bij grote grazers)

Korte beschrijving techniek

Dit is een maatregel voor plekken waar (in de toekomst) begrazing voorzien is. Verschillende soorten (grote) grazers worden op verschillende manieren blootgesteld aan verontreinigingen. Hierdoor zijn sommige grazers minder gevoelig voor bodemverontreiniging dan andere. Grazers die gewassen 'knippen' (kort boven de grond afbijten, zoals paarden doen) zullen minder aanhangende grond innemen dan grazers die 'scheuren' (tong om het gewas heenslaan en uit de grond trekken, zoals runderen). Wanneer een verontreiniging niet sterk in het gewas wordt opgenomen, zal een 'knippende' grazer minder nadelige invloed van een verontreiniging ondervinden dan een 'scheurende' soort. Daarnaast zijn bepaalde soorten gevoeliger voor specifieke verontreinigingen: zo zijn een aantal schapenrassen duidelijk gevoeliger voor koper dan bijvoorbeeld runderen.

Toepasbaarheid in verschillende situaties

- Beoogd bodemgebruik en bodemtype en -eigenschappen

Deze maatregel kan overwogen worden voor locaties waar grote grazers als beheermaatregel ingezet worden of waar men dit van plan is. Dit zal over het algemeen op plekken met de functie Natuur, Groen met natuurwaarden en Ander groen zijn.

- Type verontreiniging

Het type verontreiniging waar deze aanpak geschikt voor is hangt af van het soort grote grazer, de opname van de verontreiniging in de voedselgewassen en de aanwezigheid en hoogte van het verontreinigingsgehalte in de bovengrond (die potentieel als aanhangende grond opgenomen kan worden). Zo is bijvoorbeeld het inzetten van kopergevoelige schapenrassen op een terrein waar een oppervlakkige koperverontreiniging aanwezig is, af te raden.

- Omvang van verontreiniging

Dit is een maatregel die vooral geschikt is voor de (middel)grote oppervlakten. Voor oppervlakten tot 500 m² is dit een maatregel die niet voldoende effectief kan worden ingezet: in zulke gevallen zijn contact-beperkende maatregelen voor grote grazers effectiever.

Neveneffecten en bijbehorende risico's

Indien een gebied met grote grazers toegankelijk is voor publiek, dient rekening gehouden te worden met veiligheid voor het publiek bij de keuze voor het type grote grazer. Het is af te raden om in een

dergelijk gebied een agressieve soort te laten grazen, enkel omdat deze soort minder gevoelig is voor een verontreiniging.

Tijdschaal en schaal ruimtelijke impact maatregel

Dit is een maatregel die ingezet zal worden in gebieden waar al grote grazers aanwezig zijn. In die zin is er weinig impact van de maatregel op het ecosysteem. Het type grote grazer kan wel van invloed zijn op de vegetatie die ontstaat: zo eten paarden graag jong gras. Hierdoor verruigen delen waar ouder gras staat en worden delen met jong gras intensiever begraasd. Hierdoor kan een lappendeken van ruige delen en kort grasland ontstaan. Runderen en schapen zijn als herkauwers minder selectief en grazen zowel op jong als oud gras. Hierdoor zal een landschap begraasd door deze soorten er eenduidiger uitzien.

Nazorg, monitoring en instandhouding

Vooraf zal inzichtelijk moeten zijn welke verontreinigingsgehalten aanwezig zijn in de bodem en in gewassen die als voedsel dienen voor de grazers. Aan de hand hiervan kan de afweging worden gemaakt of inzet van grote grazers aanvaardbaar is, en zo ja, welke grote grazers het meest geschikt zijn. De gezondheid van de dieren dient gecontroleerd te worden, o.a. door naar gedrag te kijken maar eventueel ook met lichamelijk onderzoek (bijvoorbeeld met jaarlijks bloedonderzoek naar verontreinigingen in het bloed of afwijkende bloedwaarden die op vergiftigingsverschijnselen duiden).

Duurzaamheid ingreep

De ingreep zorgt voor een reductie van de risico's voor grazers, maar neemt de verontreiniging niet weg.